

OUTPUT

Hvad fører de komparative undersøgelser med sig?

Af Camilla Mehlsen

Aldrig før er den danske folkeskole blevet undersøgt så grundigt som i dag. I de senere år er folkeskolen kommet med i en række store komparative undersøgelser. PISA-undersøgelsen er den mest omtalte, men den første store internationale undersøgelse, Danmark deltog i, var læseundersøgelsen fra 1991. Den gav danskerne et chok, for det kom frem, at danske elever havde læsefærdigheder på niveau med elever i tredjeverdenslande.

Siden da er andre komparative undersøgelser kommet til: læseundersøgelsen PIRLS (Progress in Reading Literacy Study), TIMSS (Trends In International Mathematics and Science Study), PISA (Programme for International Student Assessment) og senest ICCS (International Civic and Citizenship Study). DPU er involveret i alle fire undersøgelser.

Men hvad får vi egentlig ud af de komparative undersøgelser? Hvordan påvirker de dansk uddannelsespolitik? Asterisk har talt med tre forskere med ekspertise på området.

PIRLS

Seniorforsker Jan Mejdning, DPU, leder af PIRLS i Danmark

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) ser på, hvordan elever i 4. klasse læser. Den er udformet med henblik på at kunne afdække forskelle i de undervisningsmetoder, som anvendes internationalt, for derved at give mulighed for at kunne lære af andre landes måder at gøre tingene på.

* Hvilken effekt har PIRLS haft på dansk uddannelsespolitik?

”Hvis vi siger PIRLS, må vi også tale om forgængeren for PIRLS, som var den internationale læseundersøgelse fra 1991 (publiceret i 1994, red.). Og den har haft en ganske stor indflydelse på hele diskussionen om folkeskolen. For det første var læseundersøgelsen den første store komparative undersøgelse, den danske folkeskole var med i. For det andet rykkede undersøgelsen gevaldigt ved hele vores selvforståelse, for vi fandt ud af, at danske elever i 3. klasse læste meget dårligere end for eksempel eleverne i det øvrige Norden. Og det gav anledning til diskussion – ’kan man overhovedet måle sådan noget?’ – og dernæst til selvrefleksion: ’hvad kan vi gøre?’. Det førte til en masse udviklingsarbejde i folkeskolen og til en lang række kurser for lærere om læsning.

I de efterfølgende år kom der turbo på danskundervisningen, og det har holdt sig til i dag, også fordi PISA-undersøgelsen senere kom til og viste et middel læseniveau for elever i de ældre klasser med 16-18 procent svage elever uden funktionelle læsekompetencer. Så der har drypvis hen ad vejen været et vedligeholdet fokus på læsning. Med PIRLS 2006 kunne vi konstatere, at det fokus har båret frugt, for læseniveauet er nu generelt blevet hævet et klasstrin, så man må sige, at det er godt gået.

Hvis vi skal se på, hvad vi kunne gøre bedre, tyder noget på, at vi er gode til at hæve elevernes læseniveau i de yngre klasser, men når det gælder de ældre klasser, klinger det af. Det kunne derfor se ud, som om lærerne skal have justeret forventningerne til elevernes læsefærdigheder, for hvis de har for lave forventninger på mellemtrinnet, kan det nemt føre til underpræstationer. Det bliver spændende at se, hvad det er for et billede, der tegner sig, når PISA offentliggøres i december 2010, og om vi kan holde fokus til PIRLS i 2011.”

PISA

Professor Niels Egelund, DPU, leder af PISA-konsortiet i Danmark

PISA (Programme for International Student Assessment) er opfundet af Organisationen for økonomisk samarbejde og udvikling (OECD), og hensigten er at måle, hvor godt elever på 15 år er forberedt til at møde udfordringerne i dagens videnssamfund.

* Hvilken effekt har PISA haft på dansk uddannelsespolitik?

”Effekten har været enorm. Der er aldrig nogensinde en undersøgelse, der har sat så kraftigt aftryk som PISA. Aldrig nogensinde. Da Danmark kom med i PISA for første gang i 2000, var effekten ikke så stor endda. Da tænkte politikerne ’står det så dårligt til?’ Men i anden runde i 2003 begyndte det for alvor at rykke. PISA-resultaterne chokerede politikerne. PISA 2003 blev fulgt op af et review af OECD, som tilbød

Danmark at blive det første værtsland for et review. Det skete i 2003-2004 og mundede ud i en række anbefalinger. Og det var baggrunden for, at der kom gennemgribende ændringer af folkeskoleloven i 2006, særligt på fire områder: Der skete en opstramning af evalueringskulturen, herunder blev der indført nationale test. Der blev indført elevplaner. Der kom kvalitetsrapporter om skolerne. Og endelig blev der etableret et Skolerådets formandskab.

PISA har ført et meget stort antal ændringer med sig, så der kommer ikke yderligere til at ske store tiltag lige nu. Når resultaterne af den kommende PISA-undersøgelse offentliggøres i 2010, er det ikke på samme måde banebrydende som i 2003. Men der vil være noget nyt, for eksempel om etniske elever.”

TIMSS

Professor Peter Allerup, DPU, leder af TIMSS i Danmark

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) er en international komparativ sammenligning mellem elevpræstationer i fagene matematik og naturfag. Danmark deltager med elever fra 4. klasse.

* Hvilken effekt har TIMSS haft på dansk uddannelsespolitik?

”TIMSS har en effekt på nogle områder, som PISA ikke har. Hvor PISA måler kompetencer, måler TIMSS elevfærdigheder i forhold til læringsmålene, og det er i fagene matematik og naturfag. Derfor er det vigtigt, at læringsmålsorienterede undersøgelser som TIMSS og PIRLS er på banen som evalueringsplatform for den danske folkeskole.

Hvis TIMSS har en effekt, er det direkte over for pensumplanerne, altså det fagdidaktiske niveau. Da Danmark første gang deltog i undersøgelsen i 1995, klarede eleverne sig ret dårligt. Næste gang, i 2007, så vi voldsomme forbedringer: Da var eleverne blevet næsten et klassetrin bedre. Noget er altså sket i perioden 1995-2007, men præcis hvad står lidt hen i det uvisse. Vi har en formodning om, at eleverne klarede sig dårligt i 1995, fordi eleverne havde en svag interesse for matematik og naturfag, og fordi lærerne var usikre på, hvilke krav de skulle have til eleverne. Efter TIMSS

1995 ville man sætte ind over for børns interesse for naturfag, så der har været stigende fokus på at styrke børns interesse. TIMSS 2007 har blandt andet kastet lys over en viden om, at den indsats, som blev iværksat efter 1995, har virket i de små klasser. Undersøgelsen har også peget på, at det er vigtigt at sætte noget i gang, så interessen for matematik og naturfag vedligeholdes hos de ældre elever.

Og det har ikke været vanskeligt at få lærerne til at engagere sig i TIMSS. Det virker, som om de er godt tilfredse med den mere stiltiende form – i modsætning til PISA, som jo har vakt stor furor.

TIMSS 2007 blev den første danske deltagelse i IEA's internationale undersøgelser efter en lignende deltagelse i 1995. Undervisningsministeriet var med til at finansiere den første undersøgelse, men da Danmark kom med i PISA i 2000, faldt ministeriets interesse for TIMSS, og DPU finansierede selv TIMSS 2007 fuldstændigt. Men efter offentliggørelsen af TIMSS 2007 fandt Undervisningsministeriet, med Bertel Haarder i spidsen, undersøgelsen så vigtig og nyttig, at Undervisningsministeriet besluttede at medfinansiere næste runde, TIMSS 2011. Man kan således sige, at den uddannelsespolitiske konsekvens er: ’Bliv ved med det.’”